

Luku 17: Näkökulmia tehtäviin ja kuviin

Perustehtävät

1. Mikä on kuluttajahintaindeksi?

- Kuluttajahintaindeksi on Tilastokeskuksen säännöllisesti julkaisema indeksi, joka mittaa yleistä hintatasoa.

2. Mitkä ovat kaksi yleisintä syytä sille, että yritykset nostavat hyödykkeiden hintoja?

- Kysyntä on kasvanut.
- Tuotantokustannukset ovat nousseet.

3. Mistä syystä yleinen hintataso saattaa joskus laskea?

- Kysyntä laskee niin paljon, että yrittäjien on pakko tiputtaa hintojaan. Taustalla voi olla esim. taluskriisi tai se, että ihmiset odottavat hintojen laskevan ja lykkäävät siksi kuluttamista.

Syventävät tehtävät

4. Tee käsittekartta inflaation vaikutuksista talouteen ja yhteiskuntaan.

Näkökulmia:

Talous:

- Korkea inflaatio
 - heikentää ostovoimaa ja vähentää kysyntää
 - hidastaa talouskasvua
 - nostaa korkotasoa
 - heikentää vientiyritysten hintakilpailukykyä
 - lisää epävarmuutta; taloutta on vaikea suunnitella
 - saattaa hyödyttää velkaa ottaneita (riippuu koron kehittymisestä)
 - haittaa tallettajia (käyttötilit nollakorkoisia).
- Maltillinen inflaatio
 - ylläpitää kuluttamista
 - ylläpitää talouskasvua
 - lisää varmuutta tulevista: taloutta on melko helppo suunnitella
 - suojelee deflaatiolta.
- Esim. EKP:n inflaatiotavoite noin 2 %.

Yhteiskunta:

- Inflaatio lisää tuloeroja.
 - Palkat nousevat usein hintojen noustessa.
 - Tulonsiirrot eivät välttämättä nouse, vaikka hinnat nousevat, tai ne nousevat viiveellä.
- Korkea inflaatio lisää levottomuutta, jos esim. ruoan hinta nousee.

5. Ota kantaa väitteeseen: Deflaatio on inflaatiota pahempi talouden ongelma.

- Väite on totta, etenkin jos vertaa keskenään deflaatiota ja maltillista inflaatiota.
- Deflaatio vähentää kysyntää ja aiheuttaa samankaltaisia ongelmia kuin inflaatio (työttömyys ym.), mutta vaikutukset saattavat tulla nopeammin ja olla vakavampia.
- Ihmiset lakkaavat kuluttamasta ja jäävät odottamaan hintojen laskemista.
- Kokonaiskysyntää vähenee nopeasti, jolloin yritykset saattavat joutua suuriin vaikeuksiin.
- Hiipunut kysyntä voi johtaa yritysten konkurssiin, työttömyyden kasvuun ja verotulojen laskuun.
- Koko kansantalous seisahtuu.

6. Katso luvun 4 kansantalouden kiertokulkuviata. Miten inflaatio tai deflaatio vaikuttavat kiertokulkuun?

Inflaatiolla voi olla esimerkiksi seuraavanlaisia vaikutuksia:

- Kulutussektorin kuluttaminen vähenee, joten kokonaiskysyntä pienenee.
- Viennistä saatavat tulot vähenevät.
- Tuotantosektorin voitot pienenevät.
- Palkankorotusvaatimukset kasvavat. Jos inflaatio hidastaa talouskasvua, julkisen sektorin saamat verotulot vähenevät. Toisaalta inflaatio voi tilapäisesti lisätä hintoihin sidotun arvonlisäveron tuottoa.
- Tuontituotteista tulee suhteellisesti edullisempia kuin ennen.

Aineistotehtävät

7. Lue Ylen uutinen Argentiinan inflaatiosta.

a) Miksi hintojen nousu on Argentiinassa jatkuva ongelma?

- Valtiontalous on rakenteellisesti alijäämäinen, joten julkisella sektorilla on paljon velkaa.
- Keskuspankki yrittää lievittää ongelmaa laskemalla liikkeelle rahaa, mikä nostaa hintoja.
- Tilanne on ollut tällainen jo vuosikymmeniä. Argentiinalaisille korkea inflaatio on normaali talouden ilmiö.

b) Miten se on vaikeuttanut ihmisten elämää?

- Ihmisten on vaikea pysyä perillä oikeasta hintatasosta. Yritykset yrittävät käyttää tätä hyväkseen pyytämällä hyödykkeistä korkeita hintoja.
- Hintojen jatkuva nousu aiheuttaa epävarmuutta.
- Ulkomaiset yritykset eivät investoi Argentiinaan, koska tulevaisuuden hintataso on niin epävarma.
- Palkat nousevat, mutta usein viiveellä.

c) Miten ihmiset yrittävät suojautua hintojen nousulta?

- Keskiluokka joutuu suunnittelemaan rahankäyttönsä tarkasti.
- Säästäväisyys, tarjoukset, suurien erien ostaminen kerralla ja osamaksukauppa ovat arkipäivän keinoja selviytyä.
- Ne, jotka pystyvät, säästävät rahaa dollareissa.
- Keskuspankki on rajoittanut dollareiden vaihtoa, jotta valuutta ei pakenisi maasta. Tämän vuoksi dollarikaupalle on syntynyt pimeät markkinat.
- Köyhyys on lisääntynyt. Tuhannet ihmiset ovat hakeneet oleskelulupaa vauraammasta Uruguaysta.